

ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2010. december 16.¹

1. Az Európai Iskolák az Európai Unió (a továbbiakban: EU) tagállamainak kormányai által közösen felügyelt hivatalos oktatási intézmények. Az a céljuk, hogy többnyelvű és multikulturális oktatást nyújtsanak az uniós intézmények alkalmazottai óvodás, általános iskolás és középiskolás gyermekei számára. Jelenleg 14 iskola van, összesen mintegy 22500 nyilvántartott tanulóval².

2. Az Európai Iskolákat két egyezményrel alapították, az Európai Iskolák alapszabályát megállapító, 1957. április 12-én Luxembourgban kelt egyezményrel³ és az Európai Iskolák alapításáról szóló, az Európai Iskolák alapszabályát megállapító, 1957. április 12-én Luxembourgban kelt egyezmény alapján elfogadott, 1962. április 13-i jegyzőkönyvvel⁴. Mindkét egyezményt a hat alapító tagállam kötötte meg. 1994. június 21-én az európai iskolák alapszabályát megállapító egyezmény lépett a helyükbe (a továbbiakban: Egyezmény)⁵. A

közösségi intézmények ekkor váltak a nemzetközi megállapodások részes feleivé⁶. Jelenleg az uniós intézmények és mind a 27 tagállam részes felei az Egyezménynek⁷.

3. Az Egyezmény az iskolák célját és szervezetét érintő rendelkezéseket tartalmaz. Olyan témákat foglal magában, mint a pedagógia, az Európai Iskolák rendszerének intézményi struktúrája, az igazgatásuk ellátására létrehozott szervek, valamint az Egyezmény értelmezését és alkalmazását illetően felmerült viták rendezése.

4. Az Egyezmény további célja, hogy megfelelő jogvédelmet biztosítson a

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – Az iskolák a következő helyeken találhatók: öt Belgiumban, három Németországban, egy Olaszországban, kettő Luxemburgban, egy Hollandiában, egy Spanyolországban és egy az Egyesült Királyságban.

3 – Az Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 443. kötet, 129. o.

4 – Az Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 752. kötet, 267. o.

5 – HL L 212., 3. o.; magyar nyelvű kiadás 16. fejezet, 1. kötet, 16. o.

6 – Az EK-Szerződés és az Euratom-szerződés elfogadását követően: az Európai Közösségnek és az Európai Atomenergia Közösségnek az Európai Iskolák alapszabályát meghatározó egyezmény aláírására és megkötésére való felhatalmazásáról szóló, 1994. június 17-i 94/557/EK tanácsi határozat (HL L 212., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 16. fejezet, 1. kötet, 14. o.). Lásd továbbá az Európai Iskolák alapszabályának megállapításáról szóló egyezmény megkötéséről szóló, 1994. június 17-i 94/558/ESZAK bizottsági határozatot (HLL 212., 15. o.; magyar nyelvű kiadás 16. fejezet, 1. kötet, 29. o.).

7 – Az Egyezmény 2002. október 1-jén lépett hatályba.

hatálya alá tartozó személyeknek, ez vezetett a Felülbírálati Bizottság felállításához⁸.

5. A jelen eljárás fontos intézményi kérdést vet fel. Jogosult-e a Felülbírálati Bizottság arra, hogy az uniós joggal kapcsolatos kérdéseket terjesszen a Bíróság elé? Amennyiben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az hatáskörrel rendelkezik ilyen kérelem előterjesztésére, akkor az alapeljárásban felmerült érdemi kérdések szükségessé teszik az egyenlő bánásmód és a munkavállalók unión belüli szabad mozgása elvének átgondolását.

Jogi háttér

Az Egyezmény

6. Az Egyezmény harmadik preambulumbekezdése kimondja, hogy „[...] az Európai Iskolák rendszere »*sui generis*»; [...] egyfajta együttműködést képez a tagállamok, illetve közöttük és az Európai Közösségek között [...]”.

7. Az Egyezmény 1. cikke szerint az Iskolák célja, hogy biztosítsa az Európai Közösségek alkalmazottai gyermekeinek együttes oktatását.

8. A 3. cikk (2) bekezdése kimondja:

„Az oktatásról a tagállamok által kijelölt vagy megbízott tanároknak kell gondoskodniuk az Igazgatótanácsnak a 12. cikk (4) bekezdésében megállapított eljárás szerinti döntéseivel összhangban.”

9. A 7. cikk szerint az összes Európai Iskolára vonatkozó közös szervek: az Igazgatótanács, a Főtitkár, a Felügyelőbizottságok és a Felülbírálati Bizottság.

10. A 12. cikk szerint az Igazgatótanács feladata:

„1. a Főtitkár, a Vezető tanárok, a tantestület [...] szolgálati szabályzatának lefektetése

[...]

4. a) a Felügyelőbizottságok javaslata alapján minden egyes évben annak meghatározása, hogy a tantestületben létre kell-e hozni vagy meg kell-e szüntetni állásokat. Annak biztosítása, hogy az állások igazságos módon legyenek elosztva a tagállamok között. Általános- és középiskolai tanárok, valamint az Iskola nevelési tanácsadóinak megbízásával és állományba helyezésével kapcsolatos kérdések elrendezése

⁸ – Lásd az Egyezmény 27. cikkét, hivatkozás a 13. pontban.

a kormányokkal. A személyzet tagjaira az anyaországuk szerinti előléptetési és nyugdíjazási szabályok vonatkoznak;

[...]"

11. A 25. cikk szerint:

„Az Iskolák költségvetésének pénzügyi forrása:

1. a tagállamok hozzájárulásai az állományba vett vagy kinevezett tanárok illetményének folyamatos fizetése által és, ahol alkalmazható, az Igazgatótanács egyhangú döntéssel megszavazott pénzügyi hozzájárulása.”

12. A 26. cikk szerint: „A Szerződő Felek között ezen egyezmény értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos és az Igazgatótanács által még nem megoldott vitás kérdések az Európai Közösségek Bíróságának kizárólagos hatáskörébe tartoznak.”

13. A 27. cikk a Felülbírálati Bizottsággal foglalkozik. E cikk kimondja:

„1. A Felülbírálati Bizottság felállítása ezenel megtörténik.

2. Első és végső fokon, illetve amikor minden egyéb eljárási lehetőség kimerült, a Felülbírálati Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik a jelen Egyezmény hatálya alá tartozó minden személy esetében (az igazgatási és a kisegítő személyzet kivételével) az Egyezmény alapján meghozott intézkedések és szabályok jogszerűségével kapcsolatos minden vitás kérdés, amely egy iskola Végrehajtó Bizottságának Igazgatótanácsa részéről hátrányosan érinti az ilyen személyeket abban az esetben, amikor hatáskörüket a jelen Egyezményben meghatározott módokon gyakorolják [helyesen: amely valamely iskola – hatáskörét a jelen Egyezményben meghatározott módokon gyakorló – Végrehajtó Bizottsága vagy Igazgatótanácsa részéről hátrányosan érinti az ilyen személyeket]. Ha az ilyen vitás kérdések pénzügyi jellegűek, a Felülbírálati Bizottság korlátlan hatáskörrel rendelkezik.

Az ilyen eljárásokra vonatkozó feltételeket és részletes szabályokat szükség szerint a tantesület Szolgálati szabályzata vagy a részidős tanárok alkalmazási feltételei, illetve az Iskolák Általános szabályzata tartalmazza.

3. A Felülbírálati Bizottság tagjai olyan személyek, akiknek függetlensége kétségen felül áll, és akik a törvény szerint erre a feladatra alkalmasak [helyesen: és akik elismert jogi szakértelemmel rendelkeznek].

Csak az Európai Közösségek Bírósága által összeállított listán szereplő személyek választhatók meg a Felülbírálati Bizottság tagjaivá.

4. A Felülbírálati Bizottság Alapszabályát az Igazgatótanács egyhangú határozattal fogadja el.

A Felülbírálati Bizottság Alapszabálya határozza meg a Bizottság tagjainak számát, az Igazgatótanács által történő kinevezésük rendjét, hivatali idejük tartamát és a rájuk alkalmazható pénzügyi rendelkezéseket [helyesen: és pénzbeli juttatásaik szabályait]. Az Alapszabály határozza meg a Bizottság működésének módját is.

5. A Felülbírálati Bizottság elfogadja saját eljárási szabályzatát, amely az Alapszabály alkalmazásához szükséges rendelkezéseket tartalmazza.

Az eljárási szabályzat az Igazgatótanács egyhangú hozzájárulását igényli. [Helyesen: Az eljárási szabályzatot az Igazgatótanácsnak egyhangúlag jóvá kell hagynia.]

6. A Felülbírálati Bizottság döntései a felekre nézve kötelezőek, és amennyiben utóbbiak azokat nem valósítják meg [helyesen: nem teljesítik], a tagállamok megfelelő hatóságai által az ország adott jogszabályaival összhangban végrehajthatók.

7. Az egyéb vitás kérdések, amelyekben az Iskolák félként vesznek részt, az országos igazságszolgáltatás hatáskörébe [helyesen: a nemzeti bíróságok hatáskörébe] tartoznak. A jelen cikk különösképpen nem érinti a nemzeti bíróságok polgári és büntetőjogi kérdésekben való joghatóságát [helyesen: polgári és büntetőjogi felelősséggel kapcsolatos joghatóságát].”

*A Felülbírálati Bizottság Alapszabálya*⁹

14. Az Alapszabály 1. cikke szerint a Felülbírálati Bizottság a Bíróság által e célból összeállított listáról kiválasztott, öt évre kinevezett hat tagból áll. Hivataluk időtartama főszabály szerint hallgatólagosan megújítható.

15. A 2. cikk szerint a Felülbírálati Bizottság minden tagjának a következő nyilatkozatot kell tennie:

„Esküszöm [...], hogy tisztességemet becsülettel, függetlenül és részrehajlás nélkül fogom ellátni, és a tanácskozások titkosságát megőrzöm.”¹⁰

16. A 3. cikk leszögezi, hogy a Felülbírálati Bizottság tagjai nem gyakorolhatnak semmiféle politikai vagy közigazgatási tevékenységet, sem bármi olyan jellegű foglalkozást nem folytathatnak, amely nem összeegyeztethető a megbízatás független és részrehajlástól mentes gyakorlásával.

17. Az 5. cikk szerint a Felülbírálati Bizottság tagja csak akkor menthető fel tisztségéből,

⁹ – Az Egyezmény 27. cikkének (4) bekezdése alapján fogadták el, és az Igazgatótanács a 2004. április 22-i írásbeli eljárás keretében hagyta jóvá (a továbbiakban: Alapszabály), elérhető az Európai Iskolák honlapján.

¹⁰ – Lásd szintén a Bíróság Alapokmányának 2. cikkét és az I. melléklet 5. cikkét (HL C 115., 210. o.).

ha a többi tag teljes ülésen és kétharmados többséggel úgy dönt, hogy e tag többé nem felel meg az előírt követelményeknek. A tag jogosult arra, hogy a Felülbírálati Bizottság a tisztségéből való felmentést megelőzően meghallgassa.

*Az Európai Iskolákba kirendelt alkalmazottakra 1996. szeptember 1-jétől alkalmazandó személyzeti szabályzat*¹³

19. A Személyzeti szabályzat az Európai Iskolákba kirendelt alkalmazottakra vonatkozó szabályokat megállapító rendelkezéseket tartalmaz.

20. A 45. cikk szerint a személyi állomány tagjainak kifizetett díjazás alkotóelemei az alapilletmény, a túlóradíj, a családi pótlék és az egyéb pótlékok.

*Az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottságának Eljárási szabályzata*¹¹

21. A 47. cikk kimondja:

„1. Az alkalmazott díjazását euróban kell megállapítani.

18. Az Eljárási szabályzat a Bíróság és a Törvényszék előtti írásbeli és szóbeli eljárásra vonatkozó rendelkezésekkel megegyező szabályokat tartalmaz. Így a 9. cikk szerint a félhez szóló valamennyi közleménynek a hivatalos nyelvek egyikén kell elkészülnie¹². A 11. és 12. cikk azokról a felekről rendelkezik, akik ügyvéddel képviseltetik magukat a Felülbírálati Bizottság előtt. A 14–19. cikk előbb az egymást követő keresetlevelet, ellenkérelmet, választ és viszonválaszt magában foglaló írásbeli szakaszcsoportról, majd az azt követő szóbeli szakaszcsoportról rendelkezik.

[...]

2. A kifizetés azon a helyen és annak az országnak a pénznemében történik, ahol az alkalmazott a munkáját végzi.

A nem euróban kifizetett díjazás átszámítása az Európai Közösségek tisztviselőinek díjazására alkalmazott átváltási árfolyamon történik.

11 – Az Igazgatótanács a 2005. február 1-jén és 2-án tartott ülésén hagyta jóvá (a továbbiakban: Eljárási szabályzat), elérhető az Európai Iskolák honlapján.

12 – Az Egyezmény II. mellékletében felsorolt nyelvek a következők: dán, holland, angol, francia, német, görög, olasz, portugál és spanyol.

13 – Az Igazgatótanács a 2009. január 20-án és 21-én tartott ülésén hagyta jóvá (a továbbiakban: Személyzeti szabályzat), elérhető az Európai Iskolák honlapján.

3. Az alkalmazottak díjazását az Európai Közösségek tisztviselőire nézve meghatározott, 100%-nál magasabb, alacsonyabb, vagy azzal egyenlő együttthatóval kell súlyozni.”

b) Az európai iskola kifizeti a jelen szabályzatban meghatározott díjazás és a nemzeti jog szerinti járandóság kötelező társadalombiztosítási levonásokkal csökkentett ellenértéke közötti különbözetet.

22. A 49. cikk szerint:

„1. [...] [Az] alkalmazott a III. mellékletben szereplő bértáblázatban rögzített, a beosztásának és fizetési fokozatának megfelelő díjazásra jogosult.”¹⁴

Ezen ellenértéket annak az országnak a hivatalos pénznemében kell kiszámítani, ahol az alkalmazott személy a hivatását gyakorolja, az Európai Közösségek tisztviselőinek díjazására alkalmazott átváltási árfolyam alapján.”

23. 2008 áprilisában, azaz a jelen jogvita keletkezésének időpontjában a 49. cikk (2) bekezdése a következőképpen szólt:

24. A 49. cikk (2) bekezdését 2008. július 1-jei hatállyal akként módosították, hogy az Európai Iskolák szükség esetén kiigazíthatják az euró és a tagállamok más hivatalos pénznemei közötti átváltási árfolyamokat. A következő mondatokkal egészítették ki a rendelkezés szövegét:

„a) Az illetékes nemzeti hatóságok utalják át az alkalmazottak részére a nemzeti jogszabályok szerinti díjazást, és az iskola igazgatójával közlik ennek összegét, meghatározva a kiszámításnál figyelembe vett összes tényezőt, beleértve a kötelező társadalombiztosítási járulékokat és adókat.

„Ezen átváltási árfolyamokat össze kell vetni a költségvetés végrehajtásánál alkalmazott havi átváltási árfolyamokkal. A devizanem vagy a devizanemek addigi átváltási árfolyamaihoz viszonyított 5%-os vagy azt meghaladó eltérés esetén az adott hónaptól kezdődően kiigazítást kell végezni. Ha a változás nem éri el az

14 – A Személyzeti szabályzat jelenlegi változatában a bértáblázatot a IV. mellékletben találhatók. Mindazonáltal a releváns időszakban az Európai Iskolákba kirendelt alkalmazottakra vonatkozó, euróban kifejezett havi béreket tartalmazó táblázatokat a III. mellékletben tartalmazta. Ezért a jelen indítványban a III. mellékletre hivatkozom.

előbb említett küszöböt, akkor az átváltási árfolyamokat legalább hathavonta frissíteni kell.

(2) A bekezdés szerint akkor lehet a Felülbírálati Bizottsághoz fellebbezést benyújtani, ha azt megelőzően a 79. cikknek megfelelően közigazgatási panaszt nyújtottak be a főtítkárhoz, amelyet kifejezetten vagy hallgatólagosan elutasítottak.

Ha az említett ellenérték magasabb, mint a jelen szabályzatban foglalt díjazás egy naptári évre megállapított összege, akkor a két összeg közötti különbözet az érintett alkalmazottat illeti.”

25. A Személyzeti szabályzat 79. cikke szerint közigazgatási panaszt lehet benyújtani az Európai Iskolák főtítkárához (a továbbiakban: főtítkár) az igazgatási és pénzügyi területen hozott igazgatási és pénzügyi döntések ellen, az érintettnek sérelmet okozó aktus jogszerűségét illetően. Ha a főtítkár a benyújtástól számított öt hónapon belül nem válaszol a közigazgatási panaszra, ez a panasz hallgatólagos elutasítását jelenti. Az ilyen döntés ellen fellebbezést lehet benyújtani a Felülbírálati Bizottsághoz.

Az (5) bekezdés kimondja: „A jelen cikk szerinti fellebbezések kivizsgálása és elbírálása a Felülbírálati Bizottság Eljárási szabályzatának megfelelően történik.

26. A 80. cikk releváns rendelkezései a következők:

„1. Első és végső fokon a Felülbírálati Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik az iskola vezető szervei és az alkalmazottak között felmerült, az alkalmazottnak sérelmet okozó aktus jogszerűségével kapcsolatos minden vitás kérdés [...]”

A Felülbírálati Bizottsághoz benyújtott fellebbezéseknek nincs halasztó hatálya. A Felülbírálati Bizottság azonban elrendelheti a megtámadott aktus végrehajtásának felfüggesztését, ha a körülmények alapján azt szükségesnek tartja. A Felülbírálati Bizottság határozatai véglegesek és végrehajthatóak.”

Az EK-Szerződés¹⁵

27. Az EK 12. cikk első bekezdése szerint

„E szerződés alkalmazási körében és az abban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés.”

28. Az EK 39. cikk kimondja:

„(1) A Közösségen belül biztosítani kell a munkavállalók szabad mozgását.

(2) A munkavállalók szabad mozgása magában foglalja az állampolgárság alapján történő minden megkülönböztetés megszüntetését a tagállamok munkavállalói között a foglalkoztatás, a javadalmazás, valamint az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében.

(3) A közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okok alapján indokolt korlátozásokra is figyelemmel, a munkavállalók szabad mozgása jogot biztosít a munkavállalónak arra, hogy:

- a) tényleges állásajánlatokra jelentkezzen;
- b) e célból a tagállamok területén szabadon mozogjon;
- c) munkavállalás céljából valamely tagállamban tartózkodjon az adott tagállam állampolgárainak foglalkoztatására vonatkozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseknek megfelelően;
- d) egy tagállamban történő alkalmazását követően a Bizottság által végrehajtási rendeletekben meghatározott feltételek mellett az adott tagállam területén maradjon.

[...]

29. Az EK 234. cikk kimondja:

„A Bíróság hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

- a) e Szerződés értelmezése;

[...]

15 – Mivel az alapeljárás a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése előtt indult, ezért a Szerződés rendelkezéseinek ekkori állapotára hivatkozom. Az EK 12. cikk rendelkezései jelenleg az EUMSZ 18. cikkben, míg az EK 39. és az EK 234. cikk rendelkezései az EUMSZ 45. és az EUMSZ 267. cikkben találhatók. Az Amszterdami Szerződés 1999-ben történt hatálybalépése előtt az EK 234. cikk rendelkezései (a jelen ügy tárgyát nem képező változástól függően) az EGK-Szerződés 177. cikkében, később pedig az EK 177. cikkben szerepeltek. Az olvasó helyzetének megkönnyítése érdekében a hivatkozásokat úgy adtam meg, hogy azok a Szerződésnek az alapeljárás időpontjában fennálló számozás szerinti cikkeire utalnak. A korábbi ítélezési gyakorlatnak a Közösségre történő hivatkozásait értelemszerűen az Európai Unióra történő utalásként kell érteni.

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti a Bíróságot, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles a Bírósághoz fordulni.”

és az Iskolák között. Így az Iskolákhoz kirendelt tanár a kirendelés tartama alatt továbbra is megkapja a nemzeti jog szerinti díjazását (amelyből az adót és a társadalombiztosítási járulékot kötelezően levonják)¹⁷. A nemzeti jog szerinti díjazást meghatározott átváltási árfolyam alkalmazásával euróra váltják át. Ezt követően a nemzeti jog szerinti díjazás ellenértékét levonják a Személyzeti szabályzat III. mellékletében meghatározott havi díjazásból. A kettő közötti különbséget az „európai pótlék”, amelyet az Európai Iskolák fizetnek közvetlenül a kirendelt tanároknak, az uniós költségvetés által biztosított összeg felhasználásával¹⁸. A Személyzeti szabályzat alkalmazásában az európai pótlék és a nemzeti jog szerinti díjazás együttesen képezik a tanár alapidíjazását.

A háttér, a tényállás és az alapeljárás

A díjazás kiszámítása

30. A Személyzeti szabályzat 49. cikkének (1) bekezdése szerint minden tanár euróban meghatározva kapja meg a III. melléklet szerinti havi díjazását¹⁶.

31. A díjazás az Európai Iskolák struktúráját tükrözi annyiban, hogy az annak kifizetéséért fennálló felelősség megoszlik a tagállamok

32. 2007. július 1-jén 1 euró 0,67215 angol fontot ért. Ugyanakkor 2007 októberétől kezdve a font sterling jelentősen leértékelődött az euróval szemben. 2007. december 1-jén 1 euró 0,71475 angol fontot, 2008. június 1-jén pedig 0,7866 angol fontot ért. 2007. július 1. és 2008. június 30. között tehát a font sterling értéke mintegy 7,4%-kal csökkent az euróval szemben.

33. A tanárok nemzeti jog szerinti díjazása euró ellenértékének kiszámításához alkalmazott átváltási árfolyamot minden évben

16 – Valamennyi hivatkozás a tényállás időpontja szerinti III. mellékletre vonatkozik: lásd a fenti 14. lábjegyzetet.

17 – Az Egyezmény 25. cikke és a Személyzeti szabályzat 49. cikke (2) bekezdésének b) pontja: lásd a fenti 11. és 23. pontot.

18 – Ennek rendezését magyarázza a 44/84. sz. Hurd-ügyben 1986. január 15-én hozott ítélet (EBHT 1986., 29. o.) 5. pontja.

július 1-jén határozzák meg. A Személyzeti szabályzat a 2008. júliusi módosítás előtt nem rendelkezett a július 1-jén meghatározott árfolyamnak az év közben bekövetkezett változásokat figyelembe vevő időközi kiigazításáról. Így nem volt olyan kiigazítási mechanizmus, amely ellensúlyozta volna a font sterlingnek az euróval szemben 2007 októbere és 2008 júniusa között bekövetkezett jelentős leértékelődését.

34. A Személyzeti szabályzat 2008. július 1-jei módosítása értelmében jelenleg akkor alkalmazható időközi kiigazítás, ha valamely pénznem átváltási árfolyama és a megelőzően alkalmazott árfolyam között 5% vagy annál nagyobb különbség van¹⁹.

november 7-i levelével megerősítette, hogy elutasította a tanárok közigazgatási panaszát. 2008. december 15-én a tanárok fellebbezést nyújtottak be a Felülbírálati Bizottsághoz a főtitkár döntése ellen.

36. Egy további felperes, Robert Watson MacDonald 2008. május 9-én nyújtott be közigazgatási panaszt a főtitkárhoz. 2009. január 9-én ő is fellebbezést nyújtott be a Felülbírálati Bizottsághoz a főtitkár döntése ellen.

37. A tanárok által benyújtott összes fellebbezés azon brit tanárok európai pótlékának a kiszámítását érinti, akik olyan tagállamok iskoláiban látják el hivatalukat, ahol a használatos pénznem az euró.

A tényállás és az alapeljárás

35. A 2008 áprilisával kezdődő időszakban P. Miles és az Egyesült Királyság által az Európai Iskolákba kirendelt 135 másik tanár a Személyzeti szabályzat 79. cikke alapján közigazgatási panaszt nyújtottak be a főtitkárhoz. Panaszukban a díjazásuk részét képező európai pótlék kiszámításának kiigazítását kérték annak érdekében, hogy ellentételezzék a font sterlingnek az euróval szemben 2007 októbere és 2008 júniusa között bekövetkezett jelentős leértékelődését. A főtitkár 2008.

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat

38. A Felülbírálati Bizottság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában megjegyzi, hogy az Egyezmény 26. cikke szerint a Bíróság kizárólagos hatáskörébe csak a Szerződő Felek között az ezen egyezmény értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos és az Igazgatótanács által még nem megoldott vitás kérdések tartoznak. Ugyanakkor nincsen olyan

¹⁹ – Lásd a fenti 24. pontot.

kifejezett rendelkezés, amely feljogosítaná a Felülbírálati Bizottságot arra, hogy iránymutatást kérjen a Bíróságtól valamely általa elbírálandó fellebbezéssel kapcsolatban.

39. A Felülbírálati Bizottság hangsúlyozza, hogy az a feladata, hogy biztosítsa az egységes jogalkalmazást a hatáskörébe tartozó kérdésekben. A fellebbezés tárgyában hozott döntése a felekre nézve kötelező. Ha annak végrehajtását elmulasztják, akkor a döntés a tagállamok illetékes hatóságai által kikényszeríthető. A Felülbírálati Bizottság úgy véli, hogy figyelemmel erre az általános jogi környezetre (különösen a hatáskörébe tartozó kérdésekben az uniós jog egységes alkalmazásának biztosítására vonatkozó kötelezettségére), paradox lenne, ha nem tartanák illetékesnek arra, hogy az EK 234. cikk alapján kérdéseket terjesszen a Bíróság elé.

40. Következésképpen a Felülbírálati Bizottság a következő kérdéseket kívánja a Bíróság elé terjeszteni:

1) „Úgy kell-e értelmezni az EK-Szerződés 234. cikkét, hogy a hatálya alá tartozik az olyan szerv, mint az Európai Iskolák alapszabályát megállapító egyezmény 27. cikkével létrehozott Felülbírálati Bizottság, és mivel ez a bizottság végső fokon határoz, köteles a Bírósághoz fordulni?

2) Amennyiben az első kérdésre adott válasz igenlő, úgy kell-e értelmezni az EK-Szerződés 12. és 39. cikkét, hogy azokkal

ellentétes az olyan díjazási rendszer alkalmazása, mint amelyet az Európai Iskolákban alkalmaznak, annyiban, amennyiben ez a rendszer – annak ellenére, hogy kifejezetten utal az európai tisztviselők díjazási rendszerére – nem teszi lehetővé, hogy teljes mértékben – tehát akár visszamenőleges hatállyal is – figyelembe vegyék valamely pénznem értékének csökkenését, amely a vásárlóerő csökkenésével jár az érintett tagállam hatóságai által kirendelt tanárok számára?

3) Amennyiben a második kérdésre adott válasz igenlő, az olyan helyzetbeli különbség, mint amely egyfelől az európai iskolákba kirendelt tanárok – akik díjazását a nemzeti hatóságok és az őket foglalkoztató európai iskola együttesen biztosítják –, másfelől az Európai Közösség tisztviselői – akik díjazását egyedül ez utóbbi biztosítja – között áll fenn, a fent hivatkozott cikkekben szereplő elvekre tekintettel, illetve annak ellenére, hogy a[z Európai Iskolákba kirendelt alkalmazottak] személyzeti szabályzat[a] kifejezetten utal az európai tisztviselők személyzeti szabályzatára, indokolhatja-e, hogy eltérőek legyenek a vásárlóerő egységességének fenntartása érdekében alkalmazott árfolyamok?”

41. A tanárok, az Európai Iskolák és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket

terjesztettek elő, és kifejtették érveiket a 2010. június 9-én tartott tárgyaláson.

intézkedései és döntései nem tekinthetők az uniós jog szerves részének. Ezért az Európai Iskolák működésének rendszere nem tartozik az EK 234. cikk hatálya alá tartozó intézkedések közé.

Értékelés

Az első kérdésről

42. Az első kérdés egy alapvető témát vet fel. Kiterjed-e a Bíróság EK 234. cikk szerinti hatásköre az olyan testületekre, mint a Felülbírálati Bizottság? Az erre a kérdésre adandó nemleges válasz esetén nem szükséges megválaszolni a második és harmadik kérdést.

A Felülbírálati Bizottság által feltett kérdések uniós jogi területeket érintenek-e?

43. Az Európai Iskolák azt állítják, hogy ezeket az iskolákat nemzetközi megállapodások alapján hozták létre, és hogy ezek a megállapodások, valamint az Európai Iskolák

44. A Bíróság által a Hurd-ügyben²⁰ megválaszolandó kérdés az Európai Iskolákban alkalmazott és az angliai Culhamben található iskolában tanító brit tanárookra vonatkozó díjazási rendszer vizsgálatát tette szükségesé. Az első Európai Iskola Igazgatótanácsa (az 1957. január 26–27-i ülésén) úgy döntött, hogy az alkalmazottaknak adózniuk kell a nemzeti jog szerinti díjazásuknak megfelelő díjazás(rész) után. A Személyzeti szabályzat alapján fizetett pótlékok és juttatások ugyanakkor adómentesek. Az Egyesült Királyságban a culhami Európai Iskola által a nem egyesült királyságbeli állampolgár tanároknak fizetett európai pótlék és egyéb juttatások mentesek voltak a jövedelemadó alól. A Hurd-ügy alapeljárásában a jogvita azt a kérdést érintette, hogy emellett meg lehet-e adóztatni ezeket a kifizetéseket akkor, ha azoknak a címtettjei az Egyesült Királyság állampolgárai. D. Hurd azt kérte, hogy a culhami Európai Iskola által az Egyesült Királyságba kirendelt tanárok számára fizetett pótlékok a közösségi jog tárgyaként legyenek mentesek a nemzeti adó alól. Álláspontja szerint azzal, hogy az Act of Accession to the European Communities of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the European Communities of 1972 (Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az

²⁰ – Hivatkozás a fenti 18. lábjegyzetben.

Európai Közösségekhez való csatlakozásáról szóló 1972. évi okmány; [a továbbiakban: csatlakozási okmány]) 3. cikke értelmében az Egyesült Királyság csatlakozott az Európai Iskolák alapszabályát megállapító egyezményhez, ezzel elfogadta az 1957. január 26–27-i ülésen hozott döntést. Az Egyesült Királyság kormánya azt állította, hogy a Bíróság ugyan értelmezheti a csatlakozási okmány 3. cikkét, azonban az Európai Iskolákat létrehozó egyezmények értelmezésére nincs hatásköre.

46. A Bíróság nemrég a Bizottság kontra Belgium ügyben²² megerősítette a Hurd-ügyben hozott döntését. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az Európai Iskolák Igazgatótanácsa által az Egyezmény 12. cikkének (1) bekezdése alapján megalkotott Személyzeti szabályzat ezért *prima facie* olyan eszköz, amely az EK 234. cikk hatályán kívül esik.

47. Ezért úgy tűnik a számomra, hogy a jelen ügyben a Személyzeti szabályzatot olyan nemzeti jogi rendelkezéshez lehet hasonlítani, amelyre valamely nemzeti bíróság hivatkozik előzetes döntéshozatal iránti kérelmében. A Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel annak ilyenként való értelmezésére, azonban iránymutatást adhat arra nézve, hogy az uniós jog miként viszonyul hozzá.

45. A Bíróság úgy vélte, hogy az Egyesült Királyságot az Európai Iskolák szerveinek intézkedései és döntései értelmében terhelő kötelezettségek meghatározása céljából nem rendelkezik hatáskörrel a csatlakozási okmány 3. cikkének értelmezésére, mivel ezen eszközök kívül esnek az EK 234. cikk hatálya alá tartozó intézkedések körén. Az ilyen megállapodásoknak a Közösséggel és az annak intézményei működésével való kapcsolata nem jelenti azt, hogy azok a közösségi jog szerves részét képezik. Ugyanakkor a Bíróság úgy vélte, hogy – a csatlakozási okmány 3. cikke ilyen eszközökre vonatkozó hatályának meghatározása végett – szükséges lehet az Európai Iskolák szervei által hozott intézkedések és döntések jogi helyzetének meghatározása, és az e célból szükséges vizsgálatnak való alávetése²¹.

48. Az Európai Iskolák ezen túlmenően kijelentették a tárgyaláson, hogy alkalmazzák a Szerződést, és elismerték, hogy a Felülbírálati Bizottság által a Bíróság elé terjesztett érdemi kérdések annak helyes értelmezését érintik.

49. Ezért úgy tűnik a számomra, hogy mivel a második és a harmadik kérdés kifejezetten a Szerződés értelmezését érinti, a Személyzeti szabályzat vizsgálható annyiban, amennyiben

21 – A fenti 18. lábjegyzetben hivatkozott Hurd-ügyben hozott ítélet 20. és 21. pontja.

22 – A C-132/09. sz. ügyben 2010. szeptember 30-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-8695. o.) 43. és 44. pontja.

az a felmerült uniós jogi kérdések megválaszolásához szükséges.

Az EK 234. cikk szerinti tagállami bíróság-e a Felülbírálati Bizottság?

EK 234. cikk szerinti bíróság valamennyi jellemzőjével. Az Európai Iskolák elfogadják, hogy a Felülbírálati Bizottság bíróságnak minősül, ugyanakkor úgy vélik, hogy az nem az EK 234. cikk második bekezdésének szövege szerint megkövetelt *tagállami* bíróság. Ennélfogva csak röviden foglalkozom a nem vitás szempontokkal, azért, hogy az utóbbi témára összpontosítsak.

50. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint „[a]nnak értékeléséhez, hogy az előzetes döntéshozatalt kezdeményező szerv az EK 234. cikk szerinti bíróság jellemzőivel rendelkezik-e – ami kizárólag a közösségi jog alapján eldöntendő kérdés –, a Bíróság bizonyos tényezők összességét veszi figyelembe, amelyek közé tartozik az, hogy a szervezet jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, hatásköre kötelező jellegű-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, a szervezet jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy a szervezet független-e”²³. Továbbá a Bírósághoz kizárólag olyan nemzeti bíróság fordulhat, amely előtt eljárás van folyamatban, és amelyhez igazságszolgáltatási jellegű határozat meghozatalára irányuló eljárás keretében való határozathozatal érdekében fordultak²⁴.

51. A Bizottság és a tanárok szerint a Felülbírálati Bizottság rendelkezik az

52. A Felülbírálati Bizottságot az Egyezmény 27. cikke alapján állították fel. Tehát egyértelműen jogszabály hozta létre. Állandó jellege levezethető a 27. cikk (1) bekezdéséből, mivel időbeli korlátozás nélkül hozták létre, tagjainak öt évre szóló kinevezése megújítható. A 27. cikk (2) bekezdése szerint a Felülbírálati Bizottság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az érintett vitás ügyek vonatkozásában, és (a Személyzeti szabályzat 80. cikkének (5) bekezdése által is megerősített) 27. cikk (6) bekezdése szerint a döntései kötelezőek és végrehajthatók; ezek a rendelkezések világossá teszik, hogy a Felülbírálati Bizottság bírói szerepet tölt be. A 27. cikk (5) bekezdése feljogosítja a Felülbírálati Bizottságot arra, hogy elfogadjon a saját eljárási szabályzatát, amely az alapszabály alkalmazásához szükséges rendelkezéseket tartalmazza, és amely kontradiktórius eljárás alapjául szolgál.

23 – A C-109/07. sz. Pilato-ügyben 2008. május 14-én hozott végzés (EBHT 2008., I-3503. o.) 22. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; lásd továbbá a C-195/06. sz. Rundfunk-ügyben 2007. október 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-8817. o.) 19. pontját és a C-205/08. sz. Umweltanwalt von Kärnten ügyben 2009. június 25-én ismertetett főtanácsnoki indítvány (EBHT 2009., I-11525. o.) 35. pontját, amelyben Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok a 61/65. sz. Vaassen-Goebbels-ügyben 1966. június 30-án hozott ítéletet (EBHT 1966., 261. o.) idézi.

24 – A C-178/99. sz. Salzmann-ügyben 2001. június 14-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-4421. o.) 14. pontja.

53. Egyértelmű továbbá, hogy a Felülbírálati Bizottság rendelkezik a függetlenség jellemzőjével, amely az ítélethozatali tevékenység elengedhetetlen része²⁵. Összetételét az Egyezmény 27. cikkének (3) bekezdése és az Alapszabály 1., 2., 3. és 5. cikke szabályozza. Tagjai olyan személyek, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség, a Bíróság által összeállított listáról kerülnek kiválasztásra. Esküt tesznek arra, hogy függetlenül és pártatlanul járnak el, és nem folytathatnak olyan tevékenységet, amely nem egyeztethető össze a hivatásukkal. A tag csak akkor mozdítható el a hivatalából, ha a meghallgatását követően a többi tag kétharmados többséggel úgy dönt, hogy már nem felel meg az előírt követelményeknek. Továbbá a Felülbírálati Bizottság a vitatott döntést hozó szerv szempontjából egyértelműen harmadik személyként jár el, hiszen a főtítkártól különböző szerv.

Felülbírálati Bizottság viszont egyértelműen nem az.

56. A Bizottság és a tanárok előadása szerint az EK 234. cikknek az a célja, hogy biztosítsa az uniós jog egységes alkalmazását. Ezért az EK 234. cikket a céljának megfelelően kell érteni, és a „tagállami bíróság”²⁶ kifejezést tágan kell értelmezni. A Rheinmühlen-ügyben²⁷ a Bíróság megerősítette, hogy az akkor EGK 177. cikk szerinti eljárás célja annak biztosítása minden körülmények között, hogy a jog a Közösség tagállamaiban azonos legyen.

57. Egyetérttek a Bizottsággal és a tanárokkal.

54. Mivel megerősítést nyert, hogy a Felülbírálati Bizottság a bírósági minőség minden jellemzőjével rendelkezik, ezért azon alapvető kérdést vizsgálom, hogy *tagállami* bíróságnak tekinthető-e.

55. Az Európai Iskolák szerint az EK 234. cikk második mondatát szó szerint kell érteni, az pedig *tagállami* bíróságra hivatkozik, a

58. Közel 30 éve annak, hogy a Bíróság első alkalommal alkalmazott a jelenleg az EK 234. cikkben található rendelkezés vonatkozásában a második bekezdés szó szerinti értelméhez képest tágabb értelmezést. A Broekmeulen-ügyben²⁸ a Bíróság úgy vélte, hogy amikor a Royal Netherlands Society for the promotion of medicine által létrehozott fellebbezési bizottság (a továbbiakban:

26 – Kiemelés tőlem.

27 – A 166/73. sz. ügyben 1974. január 16-án hozott ítélet (EBHT 1974., 33. o.) 2. pontja. Lásd újabban a C-458/06. sz. Gourmet Classic ügyben 2008. június 12-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-4207. o.) 20. pontját.

28 – A 246/80. sz. ügyben 1981. október 6-án hozott ítélet (EBHT 1981., 2311. o.) 16. és 17. pontja.

25 – Lásd különösen a C-506/04. sz. Wilson-ügyben 2006. szeptember 19-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-8613. o.) 49–53. pontját.

fellebbezési bizottság) közösségi jogot alkalmaz és arról dönt, akkor tagállami bíróságnak kell tekinteni. Ítéletében a Bíróság megjegyzte, hogy a fellebbezési bizottság döntései ellen rendes bíróságok előtt nem lehet jogorvoslattal élni.

59. A jelen ügyben a Felülbírálati Bizottság „első és végső fokon [...] kizárólagos hatáskör[rel]” rendelkezik²⁹. Mivel döntése sok olyan tanár jogát és kötelezettségét érinti, akik a különböző Európai Iskolákba történő kirendelés elfogadásával a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolták, ezért szükségszerűen az uniós jogot kell alkalmaznia (és előnyben részesítenie) az előtte felmerült jogviták eldöntésekor (amint a jelen ügyben is). Amint a Broekmeulen-ügyben a fellebbezési bizottság esetében, úgy a Felülbírálati Bizottság döntése ellen sincs jogorvoslati lehetőség a tagállami rendes bíróságok előtt. Kézenfekvő az analógia a Broekmeulen-üggyel³⁰.

60. A Christian Dior ügyben³¹ azt vizsgálta a Bíróság, hogy a védjegyirányelv³² értelmezését érintő eljárásban Hollandia legfelsőbb nemzeti bíróságát vagy a Benelux Bíróságot³³ olyan bíróságnak kell-e tekinteni, amelynek határozatai ellen nincs jogorvoslati lehetőség, és amely ezért az EK 234. cikk harmadik bekezdése alapján köteles a Bírósághoz fordulni. A Bíróság ismét teleologikus értelmezést alkalmazott, és a Benelux Bíróság vonatkozásában kimondta, hogy „nincs igazolható oka annak, hogy egy *több tagállam számára közös* bíróság miért ne terjeszthetne kérdéseket a jelen Bíróság elé ugyanúgy, mint ezen tagállamok bármelyik bírósága”. E következtetés levonásakor a Bíróság két körülményre helyezte a hangsúlyt. Egyrészt a Benelux Bíróságnak az a feladata, hogy biztosítsa a három Benelux állam közös jogszabályainak egységes alkalmazását; és az előtte folyó eljárás a nemzeti bíróságok előtt folyamatban lévő eljárások egy olyan szakaszát képezi, amelynek eredményeképp a Benelux államok közös jogszabályainak végleges értelmezése megszületik. Másrészt az EK 234. cikk célját szolgálja annak elismerése, hogy a Benelux Bíróság jogosult kérdéseket terjeszteni a Bíróság elé,

29 – Lásd az Egyezmény 27. cikkének a fenti 13. pontban hivatkozott (2) bekezdését.

30 – Lásd továbbá a fenti 43. és azt követő pontot, ahol érintettem az Európai Iskolák azon érvét, hogy a Személyzeti szabályzat értelmezése nem tárgya az uniós jognak.

31 – A C-337/95. sz. ügyben 1997. november 4-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-6013. o.).

32 – A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.).

33 – A Benelux Bíróságot a Belga Királyság, a Luxemburgi Nagyhercegség és a Holland Királyság által 1965. március 31-én Brüsszelben aláírt szerződés alapján hozták létre, és a bíróság e három állam legfelsőbb bíróságainak bíráiból áll: lásd a fenti 31. lábjegyzetben hivatkozott Christian Dior ügyben hozott ítélet 15. pontját.

mivel ez a közösségi jog egységes alkalmazását biztosítja³⁴.

61. Jacobs főtanácsnok röviden érintette a témát az indítványában. Azt hangsúlyozta, hogy „a Szerződés rendelkezéseinek az az értelme, hogy egy olyan tagállami bíróság, amelynek a határozatai véglegesek, ne döntsön közösségi jogi kérdésben a jelen Bíróság előzetes döntéshozatala nélkül”.

62. Az Európai Iskolák azt állítják, hogy a Christian Dior ügy eltér a jelen ügytől, mivel abban az ügyben az alapeljárás tárgyát képező kérdés kezdetben egy nemzeti bíróság előtt merült fel (ez a Rechtbank te Haarlem volt; az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet ezt követően Hollandia legfelsőbb bírósága terjesztette elő.) A jelen ügyben nem került kérdés nemzeti bíróság elé, következésképpen nincs nemzeti bíróságtól származó kérdés sem.

63. Ezzel az érveléssel nem értek egyet. Álláspontom szerint a Bíróságnak itt is az EK 234. cikk teleologikus értelmezését kell alkalmaznia, a következők miatt.

64. Egyrészt a tagállamok közösen hozták létre a Felülbírálati Bizottságot, mint olyan első és végső fokú bírói testületet, amely dönt az Európai Iskolákat érintő, az Egyezmény (vagy az annak alapján elfogadott egyéb szabályzatok, mint például a Személyzeti szabályzat) által szabályozott valamennyi kérdésben³⁵. A Felülbírálati Bizottság köteles biztosítani az Egyezményben lefektetett jogszabályi rendelkezések egységes alkalmazását. Döntései véglegesek. Az Egyezmény szerint a Felülbírálati Bizottság e döntéseit a tagállamok megfelelő hatóságainak a nemzeti jogszabályokkal összhangban kell végrehajtaniuk³⁶.

65. Ebből az következik, hogy a Felülbírálati Bizottságot „több tagállam számára közös” ítélkezési fórumnak kell tekinteni. Sőt, mivel valamennyi tagállam számára közös, ezért ez a fogalom végső megnyilvánulási formája. Paradox lenne, ha a Felülbírálati Bizottság az uniós jog alkalmazása során nem terjeszthetne kérdéseket a Bíróság elé, miközben a tagállamok kötelesek a döntéseinek a nemzeti bíróságok révén érvényt szerezni.

34 – Lásd különösen a fenti 31. lábjegyzetben hivatkozott Christian Dior ügyben hozott ítélet 21. pontját, kiemelés tőlem; továbbá a 22. és 23. pontot.

35 – Az Egyezmény 27. cikke. Az Egyezmény által nem szabályozott egyéb kérdések a nemzeti bíróságok hatáskörébe tartoznak: lásd a 27. cikk (7) bekezdését.

36 – Az Egyezmény 27. cikkének (6) bekezdése.

66. Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy az Egyezmény 26. cikke szerint a jelen Bíróság kizárólagos hatáskörébe tartoznak az egyezmény értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos és az Igazgatótanács által még nem megoldott vitás kérdések³⁷. Visszas lenne, ha a Felülbírálati Bizottság nem kérhetne a jelen Bíróságtól ugyanúgy iránymutatást egy, a főtitkár döntése ellen magánszemélyek által benyújtott jogorvoslat folytán felmerült, hasonló kérdés megválaszolásához akkor, ha az az uniós jog értelmezését érintő témát vet fel.

67. Úgy tűnik számomra, hogy itt megfelelő párhuzamot lehet vonni a Szerződések szerinti rendes rendszerrel, amelyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek kiegészítik a közvetlen kereseteket, és amelyben a Bíróság az értelmezés egységességének megőrzése és a hatékony jogvédelem érdekében egyre inkább nagyvonalú értelmezést alkalmaz.

68. A Zwartveld-ügyben³⁸ a Bíróság egy olyan nemzeti bíróságtól származó „jogsegély iránti kérelemmel” foglalkozott, amely szó szerinti értelemben véve nem igazán illeszkedett a Szerződések által létrehozott eljárási rendszerbe. Az Arrondissementsrechtbank

Groningen (Hollandia) rechter-commissarisra súlyos szabálytalanságokat tárt fel a lauwersoogi halpiac vezetését illetően, ideértve a halászati kvótákra vonatkozó közösségi rendelkezések végrehajtására elfogadott nemzeti rendelkezések állítólagos megsértését. Nyomozásához szükségesnek tartotta többek között a közösségi halászati ellenőrök által készített jelentések másolatainak beszerzését, és jelezte, hogy e dokumentumok ismeretében szükség lehet az érintett ellenőrök tanúként történő kihallgatására. A Bizottság elutasította a kérést arra hivatkozva, hogy a dokumentumok egyelőre folyamatban levő ügy anyagának a részét képezik. A rechter-commissaris ezért a Bírósághoz fordult, és jogsegélyt kért az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv és a kölcsönös tagsegélyről szóló Európai Egyezmény, illetve egyezmények alapján (utóbbiaknak a Közösség nem volt részes fele, azonban azokat a közösségi jogrendbe tartozónak és ezért a közösségi jog szerves részének tekintette).

69. A Bíróság nem utasította el az ügyet mint elfogadhatatlant. Ellenkezőleg, teljes ülésen kimondta³⁹, hogy egy jogrenden alapuló Közösségben a közösségi intézményeknek

37 – A Bizottság az Egyezmény 26. cikke szerinti kérelmet 2009 végén nyújtott be első alkalommal a C-545/09. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben, amely jelenleg is folyamatban van a Bíróság előtt.

38 – A C-2/88. sz. Imm-ügyben 1990. július 13-án és 1990. december 6-án hozott végzése (EBHT 1990., I-3365. o. és I-4405. o.).

39 – Az 1990. július 13-i első végzésében (EBHT 1990., I-3365. o.), nyolc tagállam, a Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság észrevételeit követően.

tiszteletben kell tartaniuk a jóhiszemű együttműködés kötelezettségét (amely különös jelentőséggel bír a közösségi jog alkalmazásának és tiszteletben tartásának biztosításáért felelős igazságügyi szervek irányában). Ennek szükségszerű velejárójaként a Bíróságnak jogkörrel kell rendelkeznie arra, hogy e kötelezettség teljesítését ellenőrizze, következképpen hatáskörrel kell rendelkeznie annak vizsgálatára, hogy jogos-e a közösségi intézményeknek a nemzeti hatóságokkal való együttműködést elutasító döntése⁴⁰.

Unió lett, és sok minden más változott; a Szerződésekben és a kapcsolódó jogforrásokban lefektetett szabályok betartása biztosításának és a jogrend érvényesítésének kiemelt fontossága azonban változatlan maradt.

A bírósági jogorvoslathoz való jog

70. A Bíróság tehát gyakorolta ezt a hatáskörét, és arra utasította a Bizottságot, hogy mutassa be a szükséges dokumentumokat, és engedélyezze ellenőrei számára tanúvallomás tételét, hacsak nem tudja „a közösségi érdekek védelmének szükségességével összefüggő, kényszerítő indokokkal” igazolni az elutasítást⁴¹.

72. Az EK 234. cikk teleologikus értelmezésének vitathatatlan oka, hogy az uniós jog egységes értelmezésének a biztosítása érdekében szükség van rá. Ezért a Felülbírálati Bizottságnak jogosultnak kell lennie arra, hogy kérdéseket terjesszen a Bíróság elé, ha úgy ítéli meg, hogy a határozata meghozatalához uniós jogi kérdésben való döntés szükséges.

71. Minden tiszteletem a Bíróságé a Zwartveld-ügyben tanúsított azon készsége okán, hogy figyelembe vette a Szerződések teleológiáját, és ragaszkodott a közösségi jog fontos alapelveinek védelmére vonatkozó hatásköréhez, biztosítva ezáltal, hogy az Európai Közösségek továbbra is „jogrenden alapuló Közösség” legyen. A Zwartveld-ügy óta eltelt 20 évben az Európai Közösségekből Európai

73. Az uniós jog egységessége és koherenciája az előzetes döntéshozatali eljárás intézményének elsődleges célja. Visszas lenne, ha egy, a tagállamok és uniós intézmények által létrehozott és uniós jogi kérdésekben végleges döntést hozó testület – a Bíróság EK 234. cikk szerinti hatáskörének megszorító értelmezése folytán – nem terjeszthetne elő előzetes döntéshozatal iránti kérelmet.

40 – Lásd az 1990. július 13-i végzés 15–24. pontját.

41 – Lásd az 1990. július 13-i végzés 25. és 26. pontját. Az 1990. december 6-i második végzésében (EBHT 1990., I-4405. o.) a Bíróság arra utasította a Bizottságot, hogy adjon át az ügyhöz kapcsolódó négy jelentést, és engedélyezze halászati ellenőreinek tanúvallomás tételét.

74. Amint azt Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok az *Umweltanwalt von Kärnten* ügyben ismertetett indítványában⁴² leszögezi:

„Az EK 234. cikk párbeszédet hoz létre a bíróságok között, amely a közösségi jog egységes alkalmazásának biztosítását szolgálja valamennyi tagállamban. A Bíróság a legkülönbözőbb szerveknek tette lehetővé az e párbeszédben való részvételt. [...] A fent említett nehézségek ellenére ez a helyzet nem teljesen indokolatlan. A 27 tagállamból álló Unió bírósági szervezete meglehetősen különböző kritériumoknak és céloknak felel meg. Nehéz kialakítani olyan modellt, amely ennyi tagállam közös bírósági feladatkörét jellemezné, ezért értelmezték a Vaassen–Goebbels-ügyben hozott ítélet kritériumait ennyire általánosan és széleskörűen.”

75. A megszorító értelmezés továbbá szembenenne az előzetes döntéshozatali eljárás céljával és szellemével. Ez ellentétes volna a bírósági együttműködés szellemével, amelyre a Bíróság következetesen nagy hangsúlyt fektet az ítélkezési gyakorlatában⁴³.

76. Álláspontom szerint aláásná az uniós jog egységességét és koherenciáját, ha a Felülbírálati Bizottság az előtte folyamatban levő jogorvoslatot érintő uniós jogi kérdésre

vonatkozó iránymutatás érdekében nem terjeszthetne előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság elé. Ez megfosztaná továbbá a kérelmezőket a bírósági jogorvoslathoz való joguktól, amint azt az Európai Iskolák a tárgyaláson elismerték.

77. Mindezen körülményekre tekintettel azon az állásponton vagyok, hogy a teleologikus értelmezés mentén a Felülbírálati Bizottság az EK 234. cikk hatálya alá esik.

Ha ezt az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatónak nyilvánítják, akkor ez nem vezet-e a Bíróságra háruló ügyteher elviselhetetlen növekedéséhez?

78. Kifogásként hozható fel, hogy ha az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága az EK 234. cikk alapján jogosult az uniós jogot érintő kérdéseket a Bíróság elé terjesztetni, akkor a Bíróságot eláraszthatják a mindeddig az EK 234. cikk hatályán kívül esőnek gondolt más testületektől származó hasonló kérdések.

79. A Bizottság szerint egyrészt, ha mérlegre kell tenni a kérelmek számának lehetséges növekedésében rejlő kockázatot és az uniós jog egységes alkalmazásának biztosítására irányuló szükségletet, akkor az utóbbi élvez

42 – A fenti 23. lábjegyzetben hivatkozott ügyben ismertetett indítvány 35. pontja.

43 – Lásd például a C-2/06. sz. Kempter-ügyben 2008. február 12-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-411. o.) 41. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

elsőbbséget. Másrészt a Bizottság utalt arra, hogy a Felülbírálati Bizottság nagyon különleges testület. Valószínűleg nincs sok egyéb olyan testület, amely azonos jellemzőkkel bír, és amely ezért jogosult az EK 234. cikk alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjeszteni.

túlterheljék munkával. A célszerűség, bármily vonzó is, nem jogi érv.

80. Ezzel egyetérték.

83. Továbbá nehéz, ha nem lehetetlen az uniós rendszeren belül a Felülbírálati Bizottsághoz hasonló intézményeket találni.

81. Az az érv, hogy a Felülbírálati Bizottságtól származó kérelmeknek a Bíróság által az EK 234. cikk alapján történő befogadása túlterhelné a Bíróságot, nem jogi elveken alapul. Ha a Felülbírálati Bizottság – jogi szempontból helyesen – jogosult előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére, akkor a Bíróságra háruló munkateher (lehetséges és feltételes) növekedése nem megfelelő indok ezzel szemben.

84. Egyrészt az Európai Iskolákat létrehozó Egyezmény valamennyi Szerződő Fele (a 27 tagállam és az uniós intézmények) EU-n belüli. Ezért a helyzet eltér azon megállapodásokétól, amelyek alapján olyan bíróságokat alapítottak, mint az Emberi Jogok Európai Bírósága⁴⁴ és a WTO vizsgálóbizottságai⁴⁵, illetve amely megállapodás szerint sor kerülhet az új Európai Szabadalmi Bíróság létrehozására⁴⁶. Indokolt lehet az az álláspont, amely szerint szükség lenne egy olyan különös rendelkezésre, amely megengedi, hogy az ilyen nemzetközi bíróságok előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduljanak a Bírósághoz. Ezzel szemben a Felülbírálati Bizottság előtti jogviták kizárólag az EU keretein belül merülnek fel, és csak az uniós jog hatálya alá tartozó feleket érintik.

82. Az EU 2004-es jelentős bővítésekor (15-ről 25-re emelkedett a tagállamok száma) elképzelhetetlen lett volna azt javasolni, hogy bár az új tagállamok bíróságai jogosulttá váltak előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére, azonban célszerű és ezért jobb, ha ezt nem tehetik, nehogy a Bíróságot

44 – Az uniós tagállamok és számos harmadik ország aláírta az Emberi Jogok Európai Egyezményét (a továbbiakban: EJE). A Lisszaboni Szerződés elfogadását követően az EU-Szerződés 6. cikkének (2) bekezdése értelmében az EU csatlakozik az EJE-hez.

45 – A tagállamok, az EU és harmadik országok írták alá a WTO-megállapodásokat.

46 – A tagállamok, az EU és bizonyos harmadik országok lennének az új Európai Szabadalmi Bíróságról szóló tervezett Egyezmény aláírói.

85. Másrészt a Felülbírálati Bizottság tagjait a Bíróság által összeállított listáról nevezik ki, és kinevezésük feltételei nem különböznek a Közzolgálati Törvényszék tagjaira vonatkozóktól. Mindkét körülmény a Felülbírálati Bizottság ítélkezési szerepét és az EU jogrendszeréhez fűződő szervezeti kapcsolódását támasztja alá.

86. Az Európai Egyetemi Intézettel (a továbbiakban: EEI) lehet a legközelebbi párhumot vonni. Az EEI-t a hat alapító tagállam által 1972-ben kötött nemzetközi egyezmény (a továbbiakban: EEI egyezmény) alapján hozták létre. A személyzeti szabályzata olyan panasz-eljárásról rendelkezik, amelyben a meghozott döntések ellen Fellebbezési Tanácshoz lehet fellebbezni. Ugyanakkor a Fellebbezési Tanács például abban különbözik a Felülbírálati Bizottságtól, hogy az EEI egyezmény nem jogviták rendezése céljából hozta létre azt. Ezért abból, hogy az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága jogosult az EK 234. cikk szerinti előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére, nem következik szükségszerűen az, hogy a Bíróságnak automatikusan el kell fogadnia az EEI Fellebbezési Tanácsától származó kérelmet is.

87. Röviden, a Felülbírálati Bizottság és az azt létrehozó Egyezmény, ha nem is egyediek, de ritka típusba tartoznak az Európai Unión belül. Igen valószínűtlen, hogy a Bíróságot elárassztják a Felülbírálati Bizottsághoz hasonló testületektől származó kérelmek. Továbbá, amint azt leszögeztem, ha az alkalmazandó szabályok nem képezik az uniós jog részét,

akkor a Bíróság csak annyiban köteles iránymutatást adni az uniós jog értelmezése vonatkozásában, amennyiben az ezeknek a szabályoknak az alkalmazását érinti.

88. Következésképpen álláspontom szerint az első kérdésre adandó válasz az, hogy az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága az EK 234. cikk hatálya alá tartozik, és mivel a Felülbírálati Bizottság végső fokon jár el, nemcsak jogosult uniós jogi kérdések eldöntése esetén előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztetni a Bíróság elé, hanem elvileg köteles is így tenni ugyanazon feltételek között, mint bármely egyéb olyan bíróság, amelynek a döntése ellen nincs további jogorvoslat.

A második kérdésről

89. A Felülbírálati Bizottság a második kérdésével arra vár választ, hogy az Európai Iskoláknál a tényállás időpontjában érvényben volt díjazási rendszer ellentétes volt-e az (állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést tiltó) EK 12. cikkel, vagy a (munkavállalók szabad mozgását biztosító) EK 39. cikkel, amennyiben ez a rendszer nem tett lehetővé valamely pénznemnek a kirendelt tanárok vásárlóerejét csökkentő leértékelődését figyelembe vevő semmilyen

kiigazítást. A Felülbírálati Bizottság megjegyzi e tekintetben, hogy a szóban forgó rendszer „kifejezetten utal a közösségi tisztviselőkre alkalmazandó rendszerre”.

90. A kérdés azért merül fel, mert 2007. július 1. és 2008. július 1. között a font sterling érzékelhetően gyengült az euróval szemben. Ugyanakkor sem az Európai Közösségek tisztviselőinek díjazására alkalmazandó átváltási árfolyam, sem az egyes tanárokat megillető európai pótlék (2007. július 1-jei euróban kiszámított és kifejezett) értéke nem változott ebben az időszakban⁴⁷. E két tényező eredményeként csökkent az Egyesült Királyságból olyan posztra kirendelt tanárok nemzeti jog szerinti díjazásának euróértéke, ahol euróban fizettek, és így egyidejűleg a teljes díjazásuk (a nemzeti jog szerinti díjazás és az európai pótlék összege) euróértéke is csökkent.

91. A tanárok előadása szerint a díjazási rendszer nem biztosított egyenlő vásárlóerőt minden tanár számára. Érvelésük szerint a brüsszeli brit tanárok hátrányos megkülönböztetésben részesültek (i) a Brüsszelbe kirendelt, és a nemzeti jog szerinti díjazásukat eurótól vagy font sterlingtől eltérő pénznemben kézhez kapó tanárokhoz, (ii) a culhami Európai Iskolában tanító, és a szabad mozgáshoz való jogukat nem gyakorló brit tanárokhoz, (iii) a nemzeti jog szerinti díjazásukat euróban kézhez kapó tanárokhoz képest.

92. A tanárok szerint továbbá a Személyzeti szabályzat 49. cikke (2) bekezdésének b) pontja nem egyeztethető össze az EK 12. cikkel és az EK 39. cikkel, mivel nem rendelkezik a font sterling leértékelődésének az európai pótlék meghatározásakor történő figyelembevételéről, ezáltal hátrányos helyzetbe hozva a brit tanárokat. Továbbá, a Szerződéssel való összeegyeztethetőség végett a 49. cikk (2) bekezdésének b) pontját visszaható hatállyal kellett volna módosítani, a tanárok által kérelmezett teljes időszakra (2007 októberétől 2008 júniusáig) megengedve az európai pótlék kiigazítását.

93. Az Európai Iskolák állítása szerint a brit tanárok nem részesültek hátrányos megkülönböztetésben. Egyrészt nem volt igazi összehasonlítása alap – a nemzeti jog szerinti díjazásukat font sterlingben kézhez kapó

47 – Lásd az Európai Közösségek tisztviselői és egyéb alkalmazottai díjazásának és nyugdíjának, valamint az azokra alkalmazott korrekciós együtthatóknak 2007. július 1-jétől kezdődő hatállyal történő kiigazításáról szóló, 2007. december 17-i 1558/2007/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 340., 1. o.) 1. cikkét és az Európai Közösségek tisztviselői és egyéb alkalmazottai díjazásának és nyugdíjának, valamint az azokra alkalmazott korrekciós együtthatóknak 2008. július 1-jétől kezdődő hatállyal történő kiigazításáról szóló, 2008. december 18-i 1323/2008/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 345., 10. o.) 1. cikkét.

tanárok helyzete eltért a nemzeti jog szerinti díjazásukat euróban kézhez kapó kollégáikétól. Másrészt a díjazási rendszer nem tett különbséget állampolgárság szerint; objektív módon és egyformán alkalmazták minden olyan tanár vonatkozásában, aki a nemzeti jog szerinti díjazását eurótól eltérő pénznemben kapta kézhez.

formát⁴⁸. Ezek a jogok egy nemzetközi szervezet keretein belül is védelmet élveznek, és az EK 12. cikk és az EK 39. cikk kifejezetten irányadó az Európai Iskolák tanáira⁴⁹. A Bíróság azt is világossá tette, hogy a munkavállalókat a szabad mozgásban akadályozó vagy attól visszatartó rendelkezések akkor is akadályt jelentenek, ha az érintett munkavállalók állampolgárságára tekintet nélkül kerülnek alkalmazásra⁵⁰.

94. Az Európai Iskolák elfogadják, hogy a 49. cikk (2) bekezdése b) pontjának a 2008. július 1-je előtti változatát közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményezőnek lehet tekinteni annyiban, hogy nem rendelkezett az euróövezeten kívüli pénznem átváltási árfolyama jelentős leértékelődésének az európai pótlék meghatározásakor történő figyelembevételéről. Ugyanakkor szerintük igazolt az ilyen hátrányos megkülönböztetés, mivel az átváltási árfolyamot objektív kritériumok alapján alkalmazták.

Előzetes észrevételek

95. Az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetésnek az EK 12. cikk szerinti tilalma az egyenlő bánásmód általános elvének különös kifejeződése, és többek között a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó EK 39. cikkben ölt konkrét

96. Ezért egyrészt azt kell megvizsgálnom, hogy a vitatott rendszer alkalmazott-e állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést, vagy egyéb módon sértette-e az egyenlő bánásmód elvét; másrészt azt, hogy megakadályozta vagy visszatartotta-e a tanárok bármely csoportját a szabad mozgástól; és végül szükség esetén azt, hogy e rendszer mindazonáltal indokolt-e.

48 – Lásd például a C-458/03. sz. Parking Brixen ügyben 2005. október 13-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-8585. o.) 48. pontját és a C-55/00. sz. Gottardo-ügyben 2002. január 15-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-413. o.) 21. pontját.

49 – Lásd a C-411/98. sz. Ferlini-ügyben 2000. október 3-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-8081. o.) 42. pontját és a fenti 18. lábjegyzetben hivatkozott Hurd-ügyben hozott ítélet 54. és 55. pontját.

50 – Lásd például a C-18/95. sz. Terhoeve-ügyben 1999. január 26-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-345. o.) 39. pontját és a C-212/06. sz., Gouvernement de la Communauté française és Gouvernement wallon ügyben 2008. április 1-jén hozott ítélet (EBHT 2008., I-1683. o.) 34. pontját.

Alkalmazott-e a vitatott rendszer állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést, vagy egyébként sértette-e az egyenlő bánásmód elvét?

az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy, hacsak ez a bánásmód objektíve nem igazolt⁵².

97. Az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve

99. A Személyzeti szabályzat szövegéből világosan kitűnik, hogy az nem eredményez állampolgárságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetést.

„[...] nem csupán az állampolgárságon alapuló, nyílt hátrányos megkülönböztetést, hanem a hátrányos megkülönböztetés valamennyi leplezett formáját is tiltja, ezek ugyanis más megkülönböztető ismérvek alkalmazásával valójában ugyanahhoz az eredményhez vezetnek.

100. A Személyzeti szabályzat nem tekinthető olyan nemzeti jogi rendelkezésnek sem, amely klasszikus értelemben jellegénél fogva inkább a „másik” tagállamok állampolgárait érintheti, mint a „fogadó” tagállam állampolgárait, mivel az bármely tagállamból a hét fogadó tagállam egyikének bármelyik iskolájába kirendelt tanárra vonatkozik.

A nemzeti jog valamely rendelkezése közvetlenül hátrányosan megkülönböztetőnek tekintendő – kivéve ha azt objektív okok igazolják, és ha arányos az elérni kívánt céllal –, amennyiben jellegénél fogva inkább a más tagállamok állampolgárait érintheti, mint az adott tagállam saját állampolgárait, következképpen fennáll annak a veszélye, hogy különösen ez előbbieket hozza hátrányosabb helyzetbe.”⁵¹

98. Még általánosabban: az egyenlő bánásmód elve megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően, és

101. Ugyanakkor a rendszeren belül a tanárok két csoportját lehet megkülönböztetni, és látható, hogy azok – legalább az érintett időszakban – eltérő bánásmódban részesültek a teljes díjazásuk euróértékének egy éven belüli alakulása tekintetében. Az első csoportba az euróövezetbe tartozó tagállam által kirendelt olyan tanárok tartoznak, akiknek a nemzeti jog szerinti díjazásának értéke nem változott euróban, és akiknek a teljes díjazása ezért az érintett időszakban egyenlő maradt a Személyzeti szabályzat III. mellékletében meghatározott összeggel. A második csoportba az euróövezeten kívüli tagállam által kirendelt

51 – A C-73/08. sz., Bressol és Chaverot és társai ügyben 2010. április 13-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-2735. o.) 40. és 41. pontja.

52 – Lásd legújabban a C-149/10. sz. Chatzi-ügyben 2010. szeptember 16-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-8489. o.) 64. pontját.

olyan tanárok tartoznak, akik nemzeti jog szerinti díjazásának euróértéke az átváltási árfolyam alakulásának megfelelően kisebb-nagyobb mértékben változhatott (és ténylegesen változott is), és akiknek a teljes díjazása (a változó euróértékű nemzeti jog szerinti díjazás és az állandó euróértékű európai pótlék összege) eltérhetett (és ténylegesen el is tért) a Személyzeti szabályzat III. mellékletében meghatározott összegtől. Ezekre a csoportokra 1. csoportként, és 2. csoportként fogok hivatkozni.

alapuló hátrányos megkülönböztetés különös tilalmának a megsértését is jelenti egyben, mert az 1. csoportba tartozó tanárok értelemszerűen valószínűleg az euróövezetbe tartozó tagállam állampolgárai, míg a 2. csoportba tartozók értelemszerűen valószínűleg más tagállamok állampolgárai.

102. Meg kell jegyezni, hogy az általam hivatkozott eltérő bánásmód a tanároknak a Személyzeti szabályzat 49. cikke (1) bekezdésében biztosított azon jogosultságát érinti, hogy a teljes díjazásuk euróértéke megfeleljen a szabályzat III. mellékletében található bértáblázat vonatkozó fokozatának. Ez nem érinti tehát a díjazás vásárlóerejét, amelyet a Személyzeti szabályzat nem garantál, és amely többek között attól függően változik, hogy a tanár milyen mértékben tudja és akarja a díjazása részét a származási tagállamban, annak pénznemében megkapni, bankba helyezni és használni.

103. Azt is meg kell jegyezni, hogy ha a vitott rendszer sérti az egyenlő bánásmód elvét, mert összehasonlítható helyzeteket eltérően kezel, akkor ez egyúttal az állampolgárságon

104. Ugyanakkor rövid magyarázatra van szükség, mivel az általam meghatározott két csoport nem feleltethető meg teljesen az alapeljárás során összehasonlítási alapként javasoltaknak.

105. Először is: összehasonlítható helyzetben van-e a két csoport az egyenlő bánásmód elvének szempontjából?

106. Úgy tűnik a számomra, hogy a válasz igenlő. A Személyzeti szabályzat euróban határozza meg a bértáblázatokat, és kimondja, hogy a személyzet tagjai „jogosultak” erre a díjazásra. Az azonos jogosultsággal rendelkező összes tanár összehasonlítható helyzetben van tehát. Igaz, bizonyos objektív különbséget lehet tenni a tanárok között aszerint, hogy a származási helyük és a kirendelési helyük eltérő vagy azonos pénznemzónába tartozik-e, mert különböző feltételek vonatkoznak

rájuk díjazásuk valamely részének átváltásakor. Ugyanakkor ezek a különbségek – melyek hatásai nagyban függenek az egyéni szándéktól – nem befolyásolják azon díjazás euróértékét, amelyre jogosultak.

Iskolák tanárainak díjazási rendszerét összehasonlíthatóvá az uniós tisztviselők díjazási rendszerével.

107. Másodszer: van-e jelentősége más összehasonlításoknak?

108. A Felülbírálati Bizottság és a Bizottság felhívta a Bíróságot a tanárok és az európai intézmények tisztviselői helyzetének összehasonlítására. Azonban a tisztviselők kinevezésükkel az intézmények munkavállalóivá válnak, és teljesen függetlenek a származási tagállamuk hatóságaitól. Ezzel szemben a tanárok az Európai Iskolák rendszerébe történő kirendelésük tartama alatt kapcsolatban maradnak a nemzeti közigazgatásukkal, amely felelős marad a nemzeti jog szerinti díjazásuk megfizetéséért. A Személyzeti szabályzat 49. cikke (2) bekezdésének b) pontja valóban „az Európai Közösségek tisztviselőinek díjazására alkalmazandó átváltási árfolyamra” hivatkozik. Ugyanakkor nem tesz többet, mint meghatározza a számításhoz alkalmazandó átváltási árfolyamot (azaz az általános uniós költségvetés végrehajtására alkalmazandó árfolyamot)⁵³. Ez nem teszi az Európai

109. A Bizottság hivatkozik az intézményekhez kirendelt nemzeti szakértők helyzetére is. Ugyanakkor ezek a helyzetek sem tűnnek összehasonlíthatónak. A kirendelt nemzeti szakértők teljes díjazását a nemzeti közigazgatásuk állja, a szakértők változatlanul e közigazgatás részét képezik, míg az intézmények csupán a napi és havi illetményt fizetik⁵⁴. Ezzel szemben az Európai Iskolák tanárainak díjazása a nemzeti jog szerinti díjazásból és az európai pótlékból tevődik össze. A kirendelt nemzeti szakértőkre alkalmazandó szabályok tehát nem próbálják meg biztosítani azt, hogy a különböző tagállamokból származó személyek a kirendelésük tartama alatt ugyanazt a teljes összeget kapják meg. Az Európai Iskolák tanáraitra vonatkozó Személyzeti szabályzat ezzel szemben kimondja, hogy minden tanár „jogosult” a III. mellékletben euróban meghatározott bértáblázat megfelelő fokozata szerinti díjazásra.

53 – A tisztviselők személyzeti szabályzatáról és az Európai Gazdasági Közösség és az Európai Atomenergia Közösség egyéb alkalmazottainak alkalmazási feltételeiről szóló, 1968. február 29-i 259/68/EGK, Euratom, ESZAK tanácsi rendelet (A Hivatalos Lap angol nyelvű kiadása, 1968(I.), 30. o.) módosított 63. cikke.

54 – Lásd a nemzeti szakértők Bizottsághoz történő kirendelésének és a nemzeti szakértők szakmai továbbképzésének szabályairól szóló, 2008. november 12-i bizottsági határozatot (C(2008) 6866 végleges). A III. fejezet, különösen a 17. cikk foglalkozik a díjazással.

110. A tanárok a maguk részéről azt javasolták, hogy az Egyesült Királyságból a brüsszeli Európai Iskolákba kirendelt tanárokat hasonlítsák össze (a) az Egyesült Királyság által a saját tagállamukban, Culhamben található Európai Iskolába kirendelt más tanárokkal, és/vagy (b) azon Brüsszelbe kirendelt tanárokkal, akik az eurótól vagy a font sterlingtől eltérő pénznemben kapták kézhez a nemzeti jog szerinti díjazásukat. Ugyanakkor ez a két csoport az általam meghatározott 2. csoportba tartozik, amelynek tagjai azonos bánásmódban részesültek olyan értelemben, hogy a teljes díjazásuk euróértéke eltérhetett – és valamennyi esetben kisebb-nagyobb mértékben el is tért – a Személyzeti szabályzat III. mellékletében meghatározott összegtől. Amint azt már kifejtettem, nincs jelentősége annak, hogy lehet-e a vásárlóerőre gyakorolt hatás alapján további alcsoportokat létrehozni.

111. Az 1. csoportba és a 2. csoportba tartozó tanárokkal szembeni bánásmód között az a lényeges különbség, hogy míg az előbbieknél a díjazásuk euróértéke a vitatott időszakban megegyezett a Személyzeti szabályzat 49. cikke (1) bekezdésében és III. mellékletében biztosítottal, addig az utóbbiaknál szükség szerűen ki voltak téve annak a kockázatnak, hogy a díjazásuk eltér ettől az összegtől. Számomra nincs jelentősége annak, hogy ez a kockázat az egyes tagállamokból származó tanárok számára előnyben vagy hátrányban tárgyiasult. Az, hogy a brit tanároknál a vonatkozó időszakban ténylegesen „veszteség”, míg az euróövezeten kívüli más tagállamból származó tanároknál „nyereség” keletkezett,

az átváltási árfolyam teljesen objektív külső körülménynek minősülő változásaitól függött. Az számít, hogy a 2. csoportba tartozó tanárok számára fennállt a kockázat, hogy a díjazásuk garantált euróértékénél kevesebbet kapnak, ezt pedig kezelni lehetett volna a Személyzeti szabályzatban meghatározott díjazási rendszer összefüggéseiben, míg az 1. csoportba tartozó tanárok számára nem állt fenn ilyen kockázat.

112. Ezért azon az állásponton vagyok, hogy a vitatott rendszer a vonatkozó időszakban sértette az egyenlő bánásmód elvét, és ezáltal az EK 12. cikkel ellentétes, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést eredményezett.

Akadályozta-e a vitatott rendszer a szabad mozgást, illetve visszatartott-e attól?

113. Nem tudom ugyanakkor elfogadni azt az álláspontot, hogy az általam meghatározott hiányosság a szabad mozgáshoz való jog gyakorlásának akadályát jelentette volna, illetve visszatartott volna attól.

114. Az Európai Iskolákba kirendelt tanárok díjazásának rendszere magában foglalja, hogy a tanárok továbbra is megkapják a nekik járó díjazást, továbbá megkapják az európai pótlékot. Úgy tűnik tehát, hogy a kirendelés folytán minden esetben magasabb díjazásban részesülnek annál, mint amennyit akkor kaptak volna, ha a korábbi állásukban maradnak.

bértáblázatra oszlik, szinte biztos, hogy az a más tagállamban található Európai Iskolába történő kirendelés kérelmezésekor vagy elfogadásakor a legcsekélyebb hatással sem lesz a tanárok szabad mozgáshoz való jogának gyakorlására vonatkozó képességére vagy szándékára.

Igazolható-e a vitatott rendszer?

115. Nem valószínű, hogy ez a kilátás bármelyik tanárt visszatartja a kirendelés kérelmezésétől vagy elfogadásától, kivéve ha a teljes díjazás nem fedezi az életszínvonalának a kirendelés tartama alatti fenntartásához szükséges, a származási tagállamban fennmaradó kötelezettségeinek teljesítéséhez szükséges, valamint a két tagállam közötti mozgásból származó költségeket. A jelen ügyben nem érveltek hasonló helyzetből eredő kockázattal, ez nyilvánvalóan nem is tűnik életszerűnek. A kirendelés kérelmezéséről vagy elfogadásáról való döntés alkalmával valószínűleg nem képezi jelentős megfontolás tárgyát annak a kockázata, hogy az egyik tanár tényleges, teljes díjazásának euróértéke eltér egy, a bértáblázat ugyanazon fokozatába tartozó másik tanárétól (ez ugyanakkor valós, sőt elkerülhetetlen kockázat). Az eltérés – irányától függetlenül – okozhat visszatetszést vagy örömet, de egy 27 tagállamból származó, jelentősen eltérő nemzeti jog szerinti díjazással rendelkező tanárookra kiterjedő olyan rendszerben, amely kilenc, egyenként 12 fokozatból álló

116. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint tilos az olyan eltérő bánásmód, amely az állampolgárságon alapuló közvetett megkülönböztetésnek minősül, kivéve, ha azt objektív okok igazolják, alkalmas az igazolt cél megvalósításának a biztosítására és nem haladja meg a megvalósításhoz szükséges mértéket⁵⁵.

117. A Bizottság szerint lehetetlen olyan díjazási rendszert létrehozni, amely az Európai Iskolákba a 27 nemzeti közigazgatás által küldött tanárok vonatkozásában biztosítja a vásárlóerő teljes egyenlőségét. Továbbá a font sterling értékének az euróval szembeni, 1995 és 2008 közötti gyengülései és erősödései kiegyenlítették egymást.

⁵⁵ – Az 50. lábjegyzetben hivatkozott Gouvernement de la Communauté française és Gouvernement wallon ügyben hozott ítélet 55. pontja.

118. Ugyanakkor, amint azt leszögeztem, nem a vásárlóerő lehet az összehasonlítási alap, hanem a teljes díjazás Személyzeti szabályzat által garantált euróértékére kell korlátozni azt. Nincs jelentősége továbbá annak, hogy az átváltási árfolyam változásai valamely több éves időszakban kiegyenlítettek egymást, mivel a rendszer hiányossága az európai pótlék összegének kiszámításához alkalmazott fix átváltási árfolyam egy éven át történő fenntartását érinti.

119. Az Európai Iskolák a maguk részéről azt állítják, hogy mind az érintett időszakban fennállt rendszer, mind a 2008. július 1-jétől bevezetett módosítás igazolt volt. Egyrészt a díjazási rendszernek figyelembe kell vennie azt a tényt, hogy a kirendelt tanárok továbbra is megkapják a 27 nemzeti közigazgatástól a nemzeti jog szerinti díjazásukat. Másrészt nem lehet túlzott adminisztratív terhet róni a rendszerre, hanem annak valamennyi kirendelt tanár általános érdekére tekintettel kell működnie. Harmadrészt, bár egyes kirendelt tanárok hátrányt szenvednek akkor, ha a nemzeti pénznemük leértékelődik az euróval szemben, ők előnyt is élveznek, ha felértékelődik, a rendszer tehát nagyjából igazságos.

akkor ez lehetséges lett volna minden egyes bérfizetésnél.

121. A második és harmadik érv tekintetében a Terhoeve-ügyben hozott ítélet tűnik irányadónak. Az volt a kérdés, hogy igazolható-e súlyosabb járulékkerterhet róni az olyan munkavállalóra, aki munkavállalási céllal tette át a lakóhelyét az egyik tagállamból a másikba. A Bíróság szerint nem. Kifejtette, hogy sem az adók és társadalombiztosítási járulékok kivetésére vonatkozó nemzeti szabályok egyszerűsítésének és összehangolásának célja, sem közigazgatási jellegű megfontolások nem igazolhatják valamely alapvető szabadság korlátozását⁵⁶.

122. Következésképpen azon az állásponton vagyok, hogy a vonatkozó időszakban a Személyzeti szabályzat 49. cikke (2) bekezdésében meghatározott díjazási rendszer ellentétes volt az egyenlő bánásmód elvével, különösen annak az EK 12. cikk szerinti kifejeződésével, és nem volt igazolható objektív okokkal.

A harmadik kérdésről

120. Az első érv álláspontom szerint helytelen. Ha a vitatott díjazási rendszer az európai pótlék évente egyszer történő kiszámításakor képes volt figyelembe venni azt a tényt, hogy a kirendelt tanárok 27 közigazgatástól kapják a nemzeti jog szerinti díjazásukat,

123. A Felülbírálati Bizottság a harmadik kérdésével arra vár választ, hogy a második

⁵⁶ – A fenti 50. lábjegyzetben hivatkozott Terhoeve-ügyben hozott ítélet 44. és 45. pontja.

kérdésre adandó igenlő válasz esetén (ahogyan azt javasolom, mivel az egyenlő bánásmód elvének megsértéséről van szó, amely az állampolgárságon alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést von maga után) az Európai Iskolákba kirendelt tanárok és az uniós tisztviselők helyzete közötti különbség igazolható-e egy olyan helyzetet, ahol az egyenlő vásárlóerő fenntartása végett alkalmazott átváltási árfolyamok nem azonosak.

költségek jelentős változása esetén kiigazítható⁵⁷. Mindazonáltal, még ha a kérdés elgondolkodtató is, a Személyzeti szabályzat 47. cikkének (3) bekezdése kimondja:

„A személyi állomány tagjainak díjazását az Európai Közösségek tisztviselőire nézve meghatározott, 100%-nál magasabb, alacsonyabb, vagy azzal egyenlő együtthatóval kell súlyozni.”

124. Mindenekelőtt úgy tűnik, hogy a kérdést nem megfelelően fogalmazták meg, hiszen az érintett időszakban az Európai Iskolák tanárait megillető európai pótlék kiszámításakor pontosan ugyanazokat az átváltási árfolyamokat alkalmazták, mint az uniós tisztviselők díjazásának eurótól eltérő pénznemben történő kifizetésekor – a Személyzeti szabályzat 49. cikke (2) bekezdése b) pontjának kifejezett rendelkezése szerint.

126. Ezért úgy gondolom, hogy a Bíróság nincs abban a helyzetben, hogy a kérdést ebben a formában megválaszolja.

125. Ugyanakkor az előzetes döntéshozatalra utaló határozat tartalmából úgy tűnik, hogy arra a tényre kívántak hivatkozni, hogy az uniós tisztviselők számára a vásárlóerő egyenlőségét az egyes alkalmazási helyek szerinti súlyozással biztosítják, amit minden évben az átváltási árfolyammal egy időben határoznak meg, ami azonban a megélhetési

127. A tanároknak a Bírósághoz intézett észrevételeiből úgy tűnik, hogy a tanárok által a Felülbírálati Bizottságnak feltett kérdés valószínűleg inkább azt a tényt érintette, hogy bár ugyanazok a korrekciós együtthatók és kiigazítások vonatkoznak mind az uniós tisztviselőkre, mind az Európai Iskolák tanáira, azok mégsem ugyanúgy érintik a tanárok díjazását, mint a tisztviselőké, mivel az együttható kiigazítása nem veheti figyelembe az átváltási árfolyam változásait. Ebben az esetben a feltenni kívánt kérdés az lehetett volna, hogy a tisztviselők és a tanárok *különböző*

57 – Lásd az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzata 64. és 65. cikkét – a fenti 53. lábjegyzetben hivatkozott, módosított 259/68 rendeletben.

helyzetének azonos módon történő kezelése nem sérti-e az egyenlő bánásmód elvét.

128. Ugyanakkor ez csupán egy feltevés, amely nem egyezik meg az előterjesztett kérdés szövegével, és amelynek a megválaszolása jóval több, a tanárok díjazásánál alkalmazott

súlyozási rendszerre vonatkozó információt kíván meg. E körülményekre tekintettel úgy gondolom, hogy nem lenne indokolt, ha a Bíróság egy hipotetikus kérdést válaszolna meg. Csupán annyit teszek hozzá – amint arra már utaltam is⁵⁸ –, hogy álláspontom szerint az Európai Iskolák rendszerébe kirendelt tanárok és az uniós tisztviselők helyzete nem tekinthető összehasonlíthatónak.

Véggövetkeztetések

129. Következésképpen véleményem szerint az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága által előterjesztett kérdésekre a következő válaszokat kell adni:

1. Az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága az EK 234. cikk hatálya alá tartozik.
2. Az egyenlő bánásmód elve és annak az EK 12. cikkben foglalt kifejeződése, az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma kizárja az Európai Iskolákba kirendelt alkalmazottakra vonatkozó Szabályzat 45–49. cikkében meghatározott díjazási rendszer alkalmazását.
3. A Bíróságnak nem áll módjában megválaszolni a harmadik kérdést.

⁵⁸ – Lásd a fenti 108. pontot.